

Úsilie o sociálnu trojčlennosť a odpolitizovanie politiky

Andrej Szolgay

Ten, kto sa reálne zaujíma o sociálnu trojčlennosť, si môže klásť otázku, ako by mohla súčasná politika na rôznych úrovniach pomôcť tomu, aby sa táto idea realizovala v praxi. Pri hľadaní odpovede človek môže prísť do stavu zmätku, kedy vlastne nevie, čo by sa malo či nemalo urobiť, čo vlastne môže túto ideu podporiť. Na jednej strane je v súčasnosti bežné, že ak ľudia niečo chcú zmeniť, začnú sa politicky angažovať, ale na druhej strane vlastne samotná možnosť niečo zmeniť je natoľko obmedzená doterajšou formou politiky, že táto cesta vlastne môže vyzeráť ako slepá ulička, pretože táto politika už zo svojej podstaty nepripustí presadenie opatrení, ktoré by niečo zásadné zmenili na existujúcom spoločenskom systéme.

Cesta z tohto bludného kruhu vedie cez rozlišovanie dvoch vecí, o ktoré sa treba snažiť súbežne, ale v konkrétnom čase každé z týchto úsilí bude vyzeráť inak.

Úsilie o budúcu realizáciu samotných princípov sociálnej trojčlennosti

V súčasnosti by úsilie o realizáciu princípov malo pozostávať jednak zo štúdia týchto princípov (dostatočným počtom ľudí), pretože bez ich reálneho pochopenia ich nebude možné uskutočniť, a jednak zo snahy oboznámiť verejnosť s ideou sociálnej trojčlennosti. Ako prídavok môžu slúžiť pokusy o čiastkovú realizáciu týchto princípov na individuálnych modelových projektoch. Pri nich však treba počítat len s malým reálnym účinkom, pretože idea sociálnej trojčlennosti je vo svojej podstate ideou celospoločenskou, a preto pokusy aplikovať túto ideu v malom meradle budú vždy vzdialené od toho, o čo v nej ide. Najväčší účinok možno dosiahnuť pôsobením v oblasti kultúrno-duchovnej, preto sa treba snažiť hlavne o oddelenie školstva, vedy, náboženstva a umenia od štátneho vplyvu. Ekonomická sféra sa tak či tak samovoľne odčleňuje, a ak dôjde k jej odčleneniu bez odčlenenia kultúrno-duchovnej oblasti, tak to bude mať oveľa horšie následky ako súčasný stav (viac o tom v článku o škodlivosti dvojčlennosti).

Úsilie o prípravu podmienok pre budúcu realizáciu

Podnety pre úsilie o prípravu podmienok na realizáciu trojčlennosti už nie je možné uviesť konkrétne, tu treba veľmi pozorne pozorovať a študovať súčasný stav spoločnosti a hľadať možnosti pre konanie. Pri takom pozorovaní si možno všimnúť, že sa (opäť) objavuje myšlienka „nepolitickej politiky“, podobne ako po roku 1989. Napríklad v aktuálnych komunálnych voľbách na Slovensku zvíťazil veľký počet nezávislých kandidátov zdôrazňujúcich svoju politickú nezávislosť, či dokonca apoliticnosť (podobne je to aj v Českej republike). Politickí komentátori a analytici v tejto súvislosti spomínajú práve snahu o nepoliticкую politiku, odpolitizovanie politiky a podobne.

Politika v bežnom zmysle je úsilím o moc, je bojom o moc. Politika je duchovnou vojnou – to je obzvlášť typické pre modernú dobu. Nástrojom tohto boja a jeho

hlavným prostriedkom je lož. V politike sa klame o obsahu politických programov, o minulosti, o prepojení na záujmové skupiny, o zdrojoch financovania volebných kampaní atď. Klamstvo pomáha získať prevahu nad ostatnými politickými protivníkmi, a prípadne ich aj zničiť. A aj keď sa nedá tvrdiť, že by všetci politici boli klamári, aj tak platí, že lož je pracovnou metódou politiky a zároveň jej zbraňou.

„Politika je vo svetovej histórii sekundárnym produktom. Spočíva len na tom, že primitívne, azda nanajvýš nesympatické, ale celkom poctivé mocenské pomery postupne nadobudli formu boja medzi ľuďmi. Človek totiž nemôže povedať, že vojna je pokračovaním politiky inými prostriedkami, ale politika je moderná vojna prenesená do duchovnej oblasti. Lebo táto vojna spočíva na tom, že sa oklame nepriateľ, že sa privedie do situácií, v ktorých je oklamáný. Vo vojne každý obchvat, všetko to, čo nie je priamym otvoreným útokom, spočíva na nejakom oklamaní protivníka. A veliteľ si bude pripisovať o to viac zásluh, čím lepšie sa mu podarí oklamať nepriateľa. Ak to prenesieme na duchovno, potom je to predsa politika. V politike nachádzate úplne rovnaké kategórie.“

Napriek tomu, že nepolitická politika môže byť mnohým sympatická, pretože únava zo štandardnej politiky v poslednom období vzrástla na neúnosnú mieru, pri pozornejšom pohľade sa nedá inak, ako skonštatovať, že v drvivej väčšine tu ide iba o hru so slovami. Väčšina zo spomenutých nepolitických politikov neprináša žiadnu reálnu zmenu politickej praxe, ale len vyhranenie sa voči starým straníckym štruktúram, z ktorých sú občania sklamaní a unavení, a ktorých súčasťou dokonca viacerí z týchto „nepolitických“ politikov nedávno boli. Tých pár výnimiek, hoci to myslia úprimne, nedokáže zmeniť celkový charakter politiky. To môžu iba občania - a to tak, že si uvedomia potrebu tejto zmeny a budú sa snažiť získať poznanie o tom, aká má byť nová podoba politiky.

„Napokon by sa malo usilovať o to, aby bola politika všade prekonaná, obzvlášť v politike. Pretože v podstate až potom máme skutočnú politiku, keď sa všetko, čo sa deje na politickom poli, bude odohrávať v právnych formách. Potom tu ale máme akurát právny štát.“

Ak teda chceme naozaj dosiahnuť, aby bola politika nepolitická, aby sme ju odpolitizovali, tak musíme usilovať o striktné vymedzenie hraníc politiky len na právnu sféru života – na právny článok sociálneho organizmu. Znamená to stanovenie zákonných pravidiel, ktoré sa musia dodržiavať – ich dodržiavanie je kontrolované a porušenie je trestané. Ale to je možné robiť len vo sfére medziľudských vzťahov dospelých ľudí, pri ktorých ide o to, čo sa ich týka všetkých rovnakým spôsobom. Teda politika má byť tým, čo sa zaoberá stanovovaním pravidiel pre uvedené medziľudské vzťahy, inde nemá svoje miesto. Takáto politika by bola zbavená onoho mocenského zápasu, lebo by tam už nikto nemohol získať nejakú mocenskú výhodu oproti ostatným. Dnes to tak nie je, dnes môže niekto získať ekonomickú výhodu alebo iné privilégium vďaka tomu, že si nejakým spôsobom uzurpuje moc štátu alebo sa schová pod jeho záštitu.

To znamená, že politika nebude smieť riadiť ekonomiku ani kultúrno-duchovnú oblasť. Pretože ak politika spútava kultúru a duchovný život, tak ten potom chradne a s ním aj celá spoločnosť. A ak politika chce ovládať ekonomiku a určovať jej chod,

tak to je niečo podobné, ako keby chcela zákonmi stanoviť koľko má byť slnečných dní v roku, aké majú byť priemerné teploty a pod., čo je samozrejme nezmysel.

„Keď budeme mať možnosť správne presadiť trojčlennosť do reality, potom tento pojem «politickosti» zanikne...“

Citácie pochádzajú z diskusie zo dňa 1. augusta 1922, ktorá sa uskutočnila v rámci Národohospodárskeho seminára v Dornachu vedeného Rudolfom Steinerom. Zápis z diskusných stretnutí má v súbornom vydaní (GA) číslo 341.